

NIEUWSBRIEF

Amsterdam **B**orn **C**hildren and their **D**evelopment

December 2010

Afronding fase 3, maar wordt vervolgd!

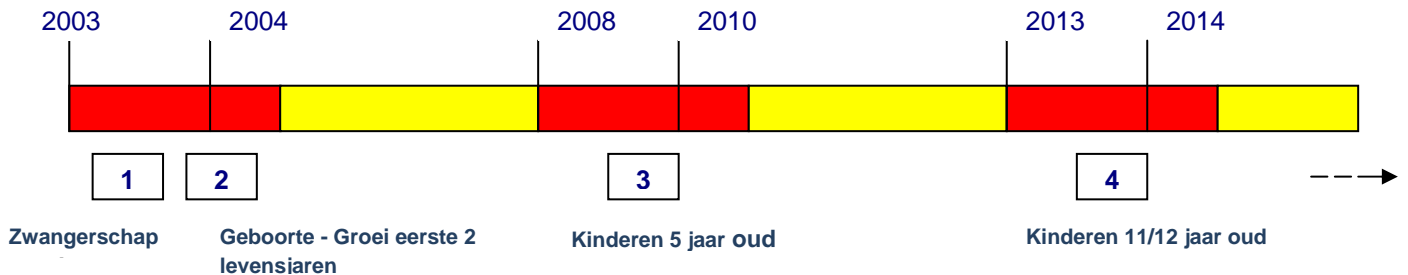
Depressieve vrouw baart kleiner kind

Kun jij de rebus oplossen?

Vitamine D en lengtegroei

De ABCD-studie.....hoe zat het ook alweer....?

Het belangrijkste doel van de ABCD-studie is het vinden van factoren in het vroege leven (tijdens de zwangerschap en op de jonge kindertijd) die een verklaring zijn voor latere gezondheid en gezondheidsverschillen. In totaal hebben **8266** vrouwen de zwangerschapsvragenlijst ingevuld en ruim de helft van deze vrouwen heeft ook bloed afgeestaan. De zuigelingenvragenlijst is ingevuld door **5131** vrouwen. Momenteel zijn we beland aan het einde van fase 3, waarbij de gezondheid en ontwikkeling van de kinderen op 5/6-jarige leeftijd wordt gemeten. **3800** ouders hebben hiervoor toestemming gegeven. In de toekomst hopen wij de kinderen te kunnen blijven volgen, want hun ontwikkeling gaat verder!

Afronding Fase 3, het meten en wegen van de kleuters

Deze maand worden de allerlaatste ABCD-kinderen onderzocht. Vanaf 2008, het jaar waarin veel ABCD-kinderen 5 jaar zijn geworden, tot nu zijn er al meer dan 3000 kinderen onderzocht. De meeste kinderen op hun basisschool in Amsterdam, maar er zijn ook heel wat kinderen in NEMO onderzocht. Daarnaast zijn er nog kinderen onderzocht op de GGD, de OKC's, in zwembaden, in ziekenhuizen en zelfs in een verpleegtehuis. Over een tijdje doen wij graag opnieuw een beroep op u voor fase 4.

Alle ABCD-kinderen en hun ouders: heel hartelijk bedankt voor jullie deelname!

Helaas blijven er nog een aantal ABCD-kinderen over die wij niet onderzocht hebben. Dit kan zijn omdat zij niet meer in Amsterdam wonen, ziek waren ten tijde van het consult of zij op een school zitten waar zij het enige ABCD-kindje zijn.

Mijn ABCD-kind is (nog) niet onderzocht....

Ook deze ouders danken we heel hartelijk!

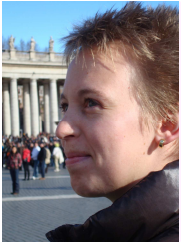
Mogen we in fase 4 opnieuw op u rekenen?

Verhuisplannen? Andere basisschool? Geef het ons door!

Wilt u het laten weten als uw adres verandert of uw kind naar een andere school gaat?

Tel: 020-5555092 – Email: abcd@ggd.amsterdam.nl

Resultaten

Geertje Goedhart - de Wolf is gepromoveerd.

Haar proefschrift 'perinatal health epidemiology in multi-ethnic Amsterdam: psychobiological processes' heeft zij op 30 september 2010 met goed gevolg verdedigd.

Depressieve vrouw baart kleiner kind

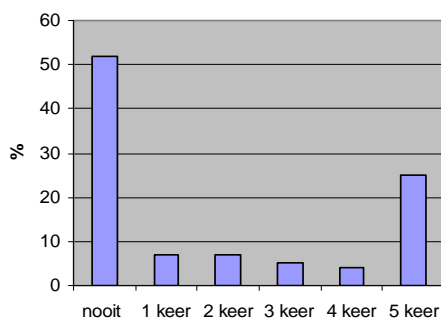
Kinderen van moeders die veel depressieve symptomen hebben tijdens de zwangerschap blijken bij de geboorte vaker een lager geboortegewicht en een slechtere algemene gezondheidstoestand te hebben dan kinderen van moeders met geen of weinig depressieve symptomen tijdens de zwangerschap. De ABCD-moeders hebben tijdens de zwangerschap op een lijst van 20 depressieve symptomen (bijv. gevoelens van eenzaamheid of minderwaardigheid) aangegeven hoe vaak ze deze symptomen hadden ervaren in de afgelopen week. Dertig procent van de zwangere vrouwen had zodanig hoge scores dat ze depressieve symptomen hadden. Dit percentage was zelfs nog hoger bij zwangeren van Turkse, Marokkaanse en Afrikaanse afkomst. Vrouwen met depressieve symptomen bleken vaker een kind te krijgen dat te licht was voor de duur van de zwangerschap (SGA) en dat een lage Apgar score (maat voor de algemene gezondheidstoestand van een pasgeborene) had, vergeleken met vrouwen die niet zo hoog scoorden op de lijst van depressieve symptomen. Hoewel kinderen van moeders met veel depressieve symptomen ook vaker te vroeg werden geboren (voor de 37ste zwangerschapsweek) of stierven rondom de geboorte, kan dit volgens de onderzoekers ook toegeschreven worden aan andere gerelateerde risicofactoren, zoals het roken van sigaretten door de moeder tijdens de zwangerschap. Het is belangrijk om zwangere vrouwen vroeg in de zwangerschap te screenen op, en zo nodig te behandelen voor, depressieve symptomen. Daarbij moet ook specifieke hulp aangeboden worden om te stoppen met roken.

Etnische verschillen in groei in de eerste 6 maanden niet verklaard door verschillen in voedingspatroon

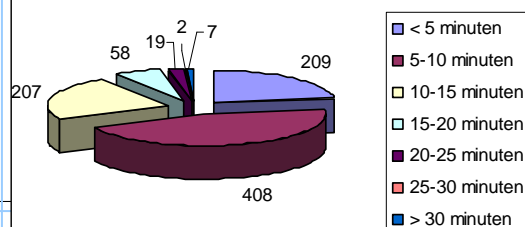
Kinderen van niet-Westerse afkomst hebben een verhoogd risico op overgewicht. Een te snelle gewichtstoename in de eerste levensmaanden van het kind, flesvoeding in plaats van borstvoeding en (te) vroeg beginnen met bijvoeding van bijv. vaste hapjes (< 4 maanden) kunnen hierbij een rol spelen. Wij hebben binnen de ABCD studie bekeken in hoeverre groei in gewicht en lengte tijdens de eerste 6 maanden verschilt tussen verschillende etnische groepen en of verschillen in het vroege voedingspatroon in de eerste 6 maanden deze verschillen kunnen verklaren.

De analyses lieten zien dat kinderen van niet-Westerse afkomst sneller groeien in gewicht en lengte. In vergelijking met de Nederlandse moeders geven moeders van Turkse afkomst langer borstvoeding en de Marokkaanse moeders geven vaker een combinatie van borstvoeding met flesvoeding. De moeders van Afrikaanse afkomst geven korter borstvoeding en beginnen eerder met vaste hapjes. Ook laten de gegevens zien dat voeding samenhangt met vroege groei: 4 maanden lang exclusieve borstvoeding zorgt voor een minder snelle groei in zowel lengte als gewicht. Toch kunnen de verschillen in vroege groei tussen de etnische groepen niet verklaard worden uit de verschillen in voedingspatroon in de eerste 6 maanden. Andere factoren zullen hierbij een belangrijkere rol spelen. Er zal meer onderzoek nodig zijn om een antwoord te kunnen geven op de vraag waarom sommige kinderen harder groeien dan anderen.

Hoe vaak per week lopen de ABCD-kinderen naar school?

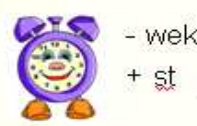
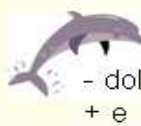
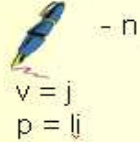
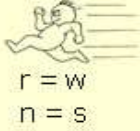
En hoe lang lopen de kinderen als ze iedere dag lopend naar school gaan?

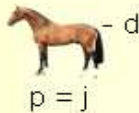
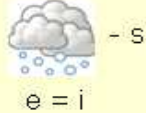
Wist u dat.....

Ongeveer 25% van de ABCD-kinderen iedere dag naar school loopt?

Voor de ABCD-kinderen

10 - ti

Oplossing rebus .....

D D K L C O D U B A K F I E T S
 L I J G Y A T F Y F V O C U S H
 X P D V I N G E R P R I K E J Z
 B L A E E I D U T S D C B A I G
 C O M P U T E R T E S T Q P L E
 M M D N G D P A H B A I I O N G
 D A T C G T I E R E N P U J E A
 L O B N E T N E R K D H K R G G
 E T G N E L O O H C S S I S A B
 R E T E M K U R D D E O L B R A
 E J T O O D A K S E N N E A V U
 N T D Y A R P S R E V O T E F N
 C T L A H A R T S L A G Z A D V
 M I D D E L O M T R E K J E G F
 I E F P N T B O T H C I W E G E
 H B H F D I L P Y I N E I S I T

Kun jij de volgende woorden vinden?

vingerprik	diploma
bloeddrukmeter	middelomtrek
hartslag	vragenlijst
vetpercentage	gezondheid
basisschool	kadootje
abcdstudie	toverspray
bakfiets	
krentenbol	
gewicht	
lengte	
computertest	

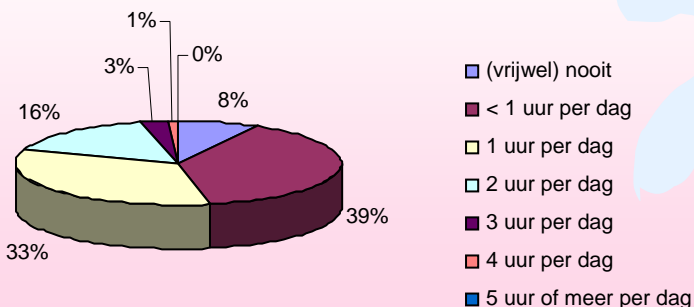
Gefeliciteerd!

Winnaar van de kleurwedstrijd
 in oktober:
Josta van Alten

Wist je dat...

Hoeveel uur per week kijken de ABCD-kinderen naar de televisie?

Zoek...

Op de voorkant
 staan alle winnende
 kleurplaten. Twee
 kleurplaten zijn
 hetzelfde.

Weet jij welke?

Word Donateur

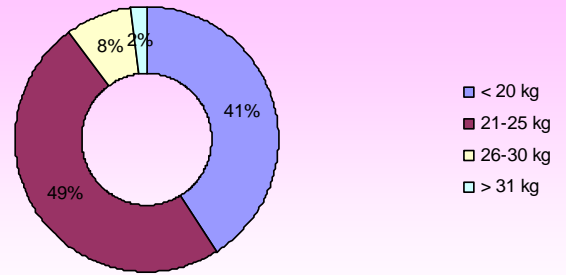
De ABCD-studie levert een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling en de gezondheid van kinderen vanaf het allereerste begin. De achterliggende gedachte daarbij is het verkleinen van de verschillen in gezondheid en ontwikkeling tussen kinderen van verschillende culturele afkomst. Met uw steun is ons onderzoek mogelijk. U kunt ons helpen door donateur van de ABCD-studie te worden. Dit kan al voor 25 euro per jaar door een email te sturen naar abcd@gqd.amsterdam.nl. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Gerrit van den Berg 020-5555092.

Vitamine D-status tijdens de zwangerschap en de lengtegroei van het kind

Het is bekend dat vitamine D belangrijk is voor sterke botten. Een gebrek aan vitamine D kan leiden tot een verminderde botdichtheid en vervormingen van het skelet. Er zijn aanwijzingen dat een lage vitamine D-status van de moeder tijdens de zwangerschap al gevolgen kan hebben voor de groei van haar kind.

In de ABCD-studie hebben wij onderzocht of de vitamine D-status van de moeder tijdens de zwangerschap samenhangt met de lengte van haar kind op vijfjarige leeftijd. Omdat zonlicht een belangrijke bron is van vitamine D, is hierbij rekening gehouden met het seizoen waarin de vitamine D-status in het bloed is gemeten. Uit de resultaten kwamen geen verschillen in lengte van het kind naar voren tussen moeders met een hoge of lage vitamine D-status. Wel bleek dat jongens, kinderen met een hoog geboortegewicht, kinderen waarvan de ouders lang zijn en kinderen waarvan de moeder een hoge body mass index (BMI) had voor de zwangerschap, langer zijn op vijfjarige leeftijd.

Hoeveel wegen de ABCD-kinderen?

Feestelijke afsluiting fase 3 in Artis!

In de kerstvakantie worden de allerlaatste kinderen onderzocht voor fase 3.

Doet u over een tijdje weer mee in fase 4?

COLOFON

Projectleiding

Dr. Marcel F. van der Wal

Prof. dr. Reinoud J.B.J. Gemke

Dr. Tanja G.M. Vrijkotte

Promovendi

Drs. Marieke de Beer

Aimée E. van Dijk MSc

Marieke de Hoog MSc

Eva M. Loomans MSc

Gerrit van den Berg MSc

Data manager

Hans Reurs

Projectassistent

Laura Hofland

Bezoekadres

GGD Amsterdam
Cluster EDG
Nieuwe Achtergracht 100
1018 WT Amsterdam

Postadres

GGD Amsterdam
Cluster EDG
t.a.v. ABCD Studie
Postbus 2200
1000 CE Amsterdam

Contactgegevens

T. 020 555 5092
F. 020 555 5160
E. abcd@ggd.amsterdam.nl
W. www.abcd-studie.nl
H. abcd-studie.hyves.nl

De school waar we het vaakst geweest zijn!

Heel erg bedankt!

Fijne kerstvakantie!

